

Storfors kommun

storfors.kommun@storfors.se

Beslut för gymnasieskola med introduktionsprogram

---

efter prioriterad tillsyn av Gymnasieutbildning
i Storfors kommun

Tillsyn i Gymnasieutbildn. i Storfors

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Storfors kommun under våren 2015. Gymnasieutbildningen i Storfors besöktes av Skolinspektionen den 17-18 mars 2015.

Måluppfyllelse och resultat

För skolenheten saknas officiell statistik över kunskapsresultaten eftersom skolenheten endast har introduktionsprogram. Skolenheten har inte heller egen statistik över kunskapsresultat.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist	
3. Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram	Föreläggande	2015-08-18 Delredovisning 2015-06-15
4. Bedömning och betygssättning	Ingen brist	
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-08-18
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2015-08-18
7. Styrning och utveckling av verksamheten	Föreläggande	2015-08-18

Sammanfattande bedömning

Gymnasieutbildningen i Storfors är en gymnasieenhet som endast erbjuder introduktionsprogram. Nästan samtliga elever går språkintröduktion.

Skolinspektionens tillsyn visar att det saknas ett kvalitetsutvecklande arbete på skolenheten som på ett systematiskt sätt utgår från elevernas kunskapsresultat och resultatet av arbetet med trygghet och studiero. Beslut om åtgärder för att utveckla verksamheten grundar sig inte på analyser av ovan nämnda resultat, eftersom resultaten inte följs upp och sammanställs. Det är mycket angeläget att skolan utvecklar sitt systematiska kvalitetsarbete. Detta arbete omfattar även att bedriva ett målinriktat arbete för att förebygga kränkningar.

Skolinspektionen kan också konstatera att det saknas individuella studieplaner för samtliga elever på skolenheten. Skolan måste omgående se till att, för varje elev, utarbeta individuella studieplaner som utgår ifrån en kartläggning av elevens erfarenheter, behov, önskemål och val inför framtiden. Detta ska ske i dialog med eleven och elevens vårdnadshavare innan eleven påbörjar sin utbildning. Detta för att säkerställa att eleven får den utbildning som bäst gagnar eleven inför framtida val av utbildning och arbete. Studieplanen ska följas upp, utvärderas och vid behov revideras i samråd med eleven och i förekommande fall dennes vårdnadshavare.

Tillsynen visar även följande. Skolenhetens studie- och yrkesvägledning är inte organiserad så att den stöder och vägleder eleverna inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke. Elevhälsan arbetar inte huvudsakligen förebyggande och hälsofrämjande i verksamheten för att stödja elevernas utveckling mot utbildningsmålen.

Kombinationen av ovanstående brister får särskilt kännbara konsekvenser eftersom elever på introduktionsprogrammet språkintröduktion tenderar att vara bland de mest utsatta. Introduktionsprogrammets innehåll är inte nationellt reglerade såsom är fallet med nationella program. När studieplaner och individuella studieplaner, som ska ligga till grund för elevens utbildning, saknas finns det risk att eleven inte får den utbildning som den har rätt till. För dessa elever blir konsekvensen långtgående när de inte får en utbildning anpassad efter individuella önskemål, behov och tidigare erfarenheter. De saknar dessutom studie- och yrkesvägledning som är organiserad så att eleverna får vägledning till de studier som bäst gagnar den enskilda eleven. Bristerna i skolans arbete kring dessa elever har kunnat fortgå bland annat på grund av att dokumentation och systematisk uppföljning av skolenhetens arbete inte förekommer. Situationen för dessa utsatta elever har därför inte uppmärksammats.

Skolinspektionen kan konstatera att Storfors kommun och rektorn måste vidta åtgärder för att alla elever ska få en utbildning enligt kraven i skollagen och andra författningar. Nedan följer en mer detaljerad redogörelse för de brister som Skolinspektionen kunnat konstatera vid tillsynen.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Storfors kommun att senast den 18 augusti 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen. Delredovisning av hur arbetet framskridit ska vara Skolinspektionen tillhanda senast den 15 juni 2015.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram

Att eleverna ges möjlighet till fortsatta studier på högskolenivå är en central rättssäkerhetsfråga. Det är dock inte tillräckligt att eleverna ges en teoretisk möjlighet att uppnå grundläggande behörighet utan skolan bör också göra det praktiskt möjligt för eleverna, till exempel genom att undvika schemakrockar.

För introduktionsprogrammen finns inga nationellt fastställda programstrukturer eller examensmål, utan utbildningen ska utformas så att eleven förbereds för vidare studier eller etablering på arbetsmarknaden. Ett centralt instrument i denna planering är elevens individuella studieplan. Eleven ska, utifrån sina behov, få en utbildning som uppfyller introduktionsprogrammets syfte så att elevens mål med utbildningen kan uppnås.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Storfors kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. (17 kap. 3-7 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn ska se till att eleverna på introduktionsprogrammen får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. Detta ska ske genom att det för varje elev upprättas en individuell studieplan som omfattar de ämnen och kurser som ingår i elevens utbildning samt insatser för elevens kunskapsutveckling. Studieplanen ska utformas efter elevens behov och intressen, samt följas upp, utvärderas och vid behov revideras i samråd med eleven och i förekommande fall dennes vårdnadshavare.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen är syftet med introduktionsprogrammet individuellt alternativ i gymnasieskolan att elever ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden. Syftet med språkintröduktion är att ge ungdomar som nyligen anlänt till Sverige en utbildning med tyngdpunkt i det svenska språket, vilken möjliggör för dem att gå vidare i gymnasieskolan eller till annan utbildning. Syftet med yrkesintroduktion är att elever ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram. Yrkesintroduktion ska utformas för en grupp elever eller för en enskild elev. Individuellt alternativ och språkintröduktion ska utformas för en enskild elev. Utbildningen på ett introduktionsprogram ska följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

Av gymnasieförordningen 6 kap. 5-8 §§ framgår bland annat följande. Yrkesintroduktion ska i huvudsak innehålla yrkesinriktad utbildning. Den får innehålla hela eller delar av kurser i karaktärsämnen och i gymnasiegemensamma ämnen som ingår i gymnasieskolans nationella yrkesprogram eller annan yrkesinriktad utbildning. Individuellt alternativ ska utformas utifrån elevens behov och förutsättningar. Såvitt avser språkintröduktion framgår att huvudmannen inför mottagandet av en elev i god tid ska göra en bedömning av elevens språkkunskaper. Huvudmannen ska vidare fortlöpande bedöma elevens kunskapsutveckling i övriga ämnen för att eleven så snart som möjligt ska komma vidare i sin utbildning. Språkintröduktion ska innehålla undervisning i grundskoleämnena svenska eller svenska som andra språk. I övrigt ska språkintröduktion utformas utifrån den bedömning som ska göras inför mottagandet och innehålla de ämnen och kurser som eleven behöver för sin fortsatta utbildning.

Enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 448) bör innehållet i språkintröduktion baseras på en individuell bedömning av elevens förkunskaper och på behovet av kompletteringar som är nödvändiga för snarast möjliga inträde i det ordinarie utbildningssystemet. Det är därför, enligt förarbetena, av väsentlig betydelse att nyligen anlända invandrarungdomar snabbt får sina kunskaper validerade, att de får intensiv undervisning i det svenska språket och att en individuell studieplan upprättas.

Exempel på elevers individuella studieplaner på introduktionsprogrammen på Storfors gymnasieskola har av Skolinspektionen begärts in vid två tidigare tillfällen: inför Riktad tillsyn och i beslut efter Riktad tillsyn 2014 (Dnr 401-2014:2380). I bilagor till huvudmannens redovisade åtgärder efter Riktad tillsyn

2014 samt även i de handlingar huvudmannen nu under våren 2015 sändt till Skolinspektionen efter *Begäran av dokument inför Regelbunden tillsyn 2015*, och som ligger till grund för detta beslut, ingår endast individuella utvecklingsplaner (IUP). Dessa saknar information om avslutade och pågående kurser, avslutade och pågående grundskoleämnen, samt andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling. Rektor uppger i intervju vid nuvarande tillsyn att ingen av eleverna på introduktionsprogrammen har individuella studieplaner. Detta gäller såväl individuellt alternativ och yrkesintroduktion som språkin introduktion.

Eleverna berättar i intervju att de inte vet när eller hur de kan fortsätta vidare efter den här utbildningen. Eleverna uppger att de för en månad sedan pratade enskilt med en lärare för att diskutera sina tankar framåt, men att studie- och yrkesvägledaren, som även är skolans rektor, aldrig har varit med på dessa samtal. Eleverna uppger att de inte haft något samtal vid skolstart angående förkunskaper.

Lärarna berättar i intervju att eleverna läser de kurser och ämnen som de behöver och önskar. Det handlar mycket om elevens intresse och tro på sin förmåga. Vid utvecklingssamtalet dokumenteras vad eleven vill läsa. Lärarna berättar att de under samtalet pratar om mål utifrån betygssättning och hur eleverna kan komma vidare men tycker det kan vara svårt att få eleverna att förstå hur mycket svenska de måste kunna för att få välja fler ämnen. Elevernas första år på språkin introduktion går ut på att eleverna ska lära sig svenska språket och andra året läser eleverna fler ämnen. Några elever läser ämnen på Vargbroskolan, som är en 4-9 skola.

Rektor berättar i intervju att ingen av eleverna på introduktionsprogrammen har individuella studieplaner. När eleverna själva uttrycker önskemål om att få välja fler ämnen ges de möjlighet att delta i undervisningen vid Vargbroskolan om de har tillräckliga kunskaper i svenska språket.

Av Skolinspektionens utredning framgår att individuella studieplaner saknas för samtliga elever på skolenheten. Utredningen visar att elevernas förkunskaper inte ligger till grund för den utbildning som eleverna erbjuds eftersom ingen kartläggning av elevens tidigare kunskaper, erfarenheter, behov och önskemål inför framtida val sker inför elevens skolstart och därmed inte ligger till grund för den utbildning som erbjuds. Av utredningen framgår också att gymnasiekurser och grundskoleämnen i den enskilda elevens utbildning inte dokumenteras eftersom samtliga elever saknar en individuell studieplan av vilken det tydligt ska framgå att varje elevs utbildning utformats för den enskilda eleven.

Motivering till föreläggande som ingripande

Storfors kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskifter. Storfors kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Storfors kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn ska för skolenheten, varje år utifrån identifierade behov, planera konkreta och uppföljningsbara insatser för att förebygga kränkande behandling.

Rektorn ska se till att de planerade insatserna för att förebygga kränkande behandling genomförs.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande

behandling av elever samt att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Huvudmannen ska också se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av dokumentet *Plan mot kränkande behandling och för likabehandling, Komvux, SFI och Introduktionsprogrammen, läsåret 2014-2015*. Planen innehåller information om lagar och begrepp. Under rubriken "Mål för läsåret 2014-2015" finns en lista över vad eleverna förväntas göra och lära sig under året. Rubriken "Förebyggande åtgärder" återfinns längre fram i planen. Här nämns hur och när personalen ska gå igenom planen med eleverna, vilka värdegrundsbegrepp som eleverna ska diskutera och arbeta med, önskvärda beteenden och värderingar hos personalen och hur kartläggningen ska genomföras. I planen finns beskrivet "Rutiner för utredning av diskriminering eller kränkande behandling" som även innefattar åtgärder samt "Rutiner för revidering av likabehandlingsplanen". Där framgår att detta ska ske en gång per år i samarbete mellan elever och personal. I planen nämns inte den trivselenkät som skolan genomför med eleverna.

Lärarna berättar i intervju att planen ser ungefär likadan ut varje år och att de tror att åtgärderna är gemensamma i kommunen. De uppger att de aldrig har varit med om att ta fram de åtgärder som står i planen, och att det står samma åtgärder varje år. Lärarna säger att så länge de inte upplever problem ändras inget och att resultatet av utvärderingen sammanställs och analyseras. Lärarna uppger dock att de tycker att resultaten är tveksamma eftersom eleverna är så tacksamma för sin utbildning och inte vill klaga.

Rektorn berättar i intervju att skolan kommit fram till de förebyggande åtgärder som finns i planen mot kränkande behandling genom att titta på andra kommuners planer. Rektorn säger att resultatet från den enkät som genomförts har diskuterats vid flera tillfällen tillsammans med eleverna även innan planen reviderades.

Eleverna uppger vid intervju att de känner igen planen mot kränkande behandling. Eleverna berättar att lärarna läst och gått igenom planen med dem för ungefär fyra månader sedan.

Skolinspektionen har tagit del av utvärderingsresultatet från en enkät angående likabehandling på Storfors gymnasieskola för läsåret 2013/14.

Enkäten består av tolv frågor där fjorton elever har besvarat de flesta av frågorna. Tre av de tolv frågorna har besvarats av tretton elever. Resultatet visar att eleverna trivs i skolan. Några elever säger att de aldrig vågar säga vad de tycker till andra elever och personalen. Någon elev uppger sig blivit illa behandlad av en lärare, någon av en annan elev och någon av andra i huset. När Skolinspektionen under intervju med rektor pekar på dessa enkätresultat som visar på att några elever inte vågar säga vad de tycker eller känner sig illa behandlade av andra blir rektorn förvånad.

Av Skolinspektionens utredning framgår att det vid skolenheten inte bedrivs ett målinriktat arbete för att förebygga kränkande behandling. Utredningen visar att skolan kartlägger behov av åtgärder för att förebygga kränkande behandling, men att det på skolenheten inte finns ett arbete med att, utifrån de kartlagda behoven, planera och genomföra åtgärder. De förebyggande åtgärderna i skolenhetens plan mot kränkande behandling är inte framtagna specifikt för skolenheten, kan inte i alla delar definieras som åtgärder och är inte baserade på behov som framkommit i en analys av kartläggningen på skolan. Det framgår inte för samtliga åtgärder hur de ska genomföras eller vem som är ansvarig för att åtgärderna genomförs och kopplingen till läsårets mål är otydlig. Även uppföljning av föregående års åtgärder saknas. Det har heller inte framkommit några andra konkreta exempel på åtgärder som skolan vidtar utifrån på skolenheten identifierade behov.

Motivering till föreläggande som ingripande

Storfors kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Storfors kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa

funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Storfors kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn ska se till att elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande i verksamheten för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Rektorn ska se till att studie- och yrkesvägledningen utformas så att eleverna får information inför utbildningens början och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke, samt att eleverna får stöd att formulera mål för sina studier.

Motivering till bedömning av brist

Elevhälsan

Enligt skollagen ska det för eleverna i gymnasieskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av rektorns svar på *Skolinspektionens* frågor till rektor om verksamheten inför tillsynen framgår att eleverna har kontinuerlig tillgång till skolsköterska och kurator samt att specialpedagog, skolläkare och skolpsykolog kontaktas vid behov.

Eleverna uppger i intervju att de inte känner till vare sig kuratorn eller skolsköterskan utan att de pratar med sina lärare när de inte mår bra. Eleverna uppger att ingen av dem har träffat specialpedagogen.

Lärarna uppger i intervju att elevhälsan borde vara mer synlig i verksamheten och att de inte upplever elevhälsan som ett aktivt stöd. Lärarna säger att kuratorn inte är känd av eleverna och att specialpedagog i de flesta fall inte funnits på skolan för eleverna.

I intervju hävdar rektorn att tillgången till elevhälsa på skolenheten inte är tillräcklig men att han inte anser att det finns några hinder för ett hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbete. Rektor berättar vidare att specialpedagogen inte deltar vid elevhälsans regelbundna sammankomster med lärarna. När kompletterande frågor ställs per telefon säger rektor att han träffar skolsköterska och kurator tre gånger per termin.

Vid intervju med elevhälsan närvarar kuratorn och skolsköterskan. Kuratorn berättar vid intervju att hon arbetar utifrån elevernas behov och att det oftast är eleverna som tar kontakt med henne. Skolsköterskan berättar att hon träffar samtliga elever i årskurs 1 för hälsosamtal och dessutom när hon blir efterfrågad. Kuratorn och skolsköterskan uppger båda att de inte har presenterat sig för eleverna. De uppger vidare att skolläkare finns på bestämda tider tre timmar per månad. Skolsköterskan uppger att alla nyanlända elever tar tid, inte minst den tid som skolläkaren har. Kuratorn och skolsköterskan säger att de inte är förvånade över att eleverna är ovetande om att de båda finns på skolenheten eftersom de har sina mottagningsrum i den närliggande Vargbroskolan. De uppger att de har sina mottagningsrum där eftersom elevhälsan är centraliserad i kommunen. Kuratorn och skolsköterskan säger att det är svårt att utveckla det förebyggande elevhälsoarbetet eftersom rektorn inte är deras chef och elevhälsans förebyggande och främjande arbete behöver utvecklas i kommunen i allmänhet. Kuratorn och skolsköterskan berättar att de börjat planera för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet, men att det just nu inte ryms inom deras tjänster på skolenheten och att de hittills mest har arbetat med akuta ärenden.

Av *Skolinspektionens* utredning framgår att elevhälsan inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot

utbildningens mål. Av intervjuer framkommer att kuratorn och skolsköterskan till största delen ägnar sig åt akuta ärenden och endast har planer på förebyggande arbete som ännu inte har realiserats. Det framgår vidare att elevhälsan inte arbetar tillsammans som en samlad resurs eftersom flera kompetenser inte deltar vid regelbundna möten på skolenheten och endast kallas in vid behov. Elevernas tillgång till de olika professioner som ska finnas i elevhälsan är en fråga som bedöms på övergripande huvudmannanivå.

Studie- och yrkesvägledare

Enligt skollagen ska elever ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Enligt läroplanen ska studie- och yrkesvägledningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta och organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke.

Rektor skriver i *Skolinspektionens frågor till rektor om verksamheten* inför tillsynen att studie- och yrkesvägledningen på skolenheten ingår i rektorns uppdrag. Vid intervju berättar rektor att han har svårt att finna tidsutrymme till att tillgodose elevernas behov av studie- och yrkesvägledning eftersom han har flera verksamheter i sin rektorstjänst. Rektor uppger att han tycker att han gör så gott han kan, men att han saknar utbildning för uppdraget och därför måste konsultera andra gymnasieskolor.

Eleverna säger i intervju att de för en månad sedan samtalade med en lärare för att diskutera sina tankar framåt, men att studie- och yrkesvägledaren/rektorn inte varit med på dessa samtal. Eleverna uppger också att det inte förekom något samtal vid skolstart angående elevens förkunskaper.

Lärarna uppger i intervju att studie- och yrkesvägledaren/rektorn inte är med på utvecklingssamtalen, som är de enda möten skolan har där elevernas val av kurser diskuteras. Lärarna uppger att de brukar skriva in i den individuella utvecklingsplan som då upprättas att eleverna ska gå till studie- och yrkesvägledaren, men eftersom eleverna aldrig går dit så blir mötet med studie- och yrkesvägledaren/rektorn inte av.

Av Skolinspektionens utredning framgår att skolenheten inte har organiserat studie- och yrkesvägledningen så att varje elev får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida

utbildning och yrke. Detta visar sig bland annat genom att eleverna inte ges möjlighet till möte inför skolstart angående förkunskaper och utbildningsval eller får studie- och yrkesvägledning vid de tillfällen när den enskilda elevens val av ämnen och kurser för framtida studier och yrke diskuteras. Vidare tar rektorn, som har studie- och yrkesvägledningen i sitt uppdrag, inte initiativ till att träffa de elever som har behov av och önskemål om sådan vägledning.

Motivering till föreläggande som ingripande

Storfors kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Storfors kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen utan ska också omfatta uppföljning av resultat i fördjupningsämnena, från lärande som sker på arbetsplats (APL) och undervisning på introduktionsprogram. Förbättringsåtgärder kan exempelvis vara att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Storfors kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4–6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4–7 §§ skollagen; Lgy 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Rektorn ska följa upp och dokumentera skolenhetens resultat i relation till de nationella målen.

Rektorn ska se till att resultaten analyseras, att åtgärder till följd av analysen beslutas och att de beslutade åtgärderna dokumenteras.

Rektorn ska planera för genomförandet av de beslutade utvecklingsåtgärderna och genomföra dessa. Planeringen och genomförandet av åtgärderna ska dokumenteras.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det vid skolenheten bedrivs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det kommer fram att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen ska rektorn ansvara för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat.

Lärarna uppger i intervju att diskussioner om kunskapsresultat förekommer men inte dokumenteras. Skolenheten har, enligt lärarna, inte sammanställt statistik över elevernas kunskapsresultat och därför har inte detta kunnat utvärderas. Lärarna berättar att de har kvalitetsarbete tillsammans vid konferens en gång i veckan. Lärarna uppger att de då "brainstormar" tillsammans för att komma fram till vad som behöver göras.

Rektorn berättar i intervju att det är svårt att hitta ett sätt att få överblick och underlag för analys när det inte är ovanligt att elever flyttar inom ett par år och

inte alla elever kan genomföra nationella ämnesprov. Det finns ändå ett utvecklingsarbete, hävdar rektor, på de konferenser där man diskuterar förbättringar. På frågan om vad konferenserna leder fram till svarar rektor att man får fram åtgärder som man skriver i protokollet och det sätts i en pärm, men åtgärderna följs inte upp. Av rektorns svar på *Skolinspektionens frågor till rektor om verksamheten* inför tillsynen framgår att behov av utveckling av undervisningen inte identifieras utifrån resultaten utan utifrån elevernas åsikter och upplevelser. Rektor påtalar att det är svårt att mäta resultat på grund av att 81 procent av eleverna är nyanlända.

I den dokumentation av skolans systematiska kvalitetsarbete som granskades vid tillsynsbesöket framgår att dokumentationen består av protokoll från möten där det beskrivs vad som varit positivt respektive negativt i verksamheten samt de prioriterade målen kollegialt lärande och samverkan. Det finns inga sammanställningar av studieresultat såsom genomströmning, kunskapsprogression eller andel elever med godkända betyg i grundskoleämnena och gymnasiekurser.

Av Skolinspektionens utredning framgår att rektorn inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete i skolenheten. Utredningen visar att rektorn inte följer upp, det vill säga samlar in och sammanställer, skolenhetens kunskapsresultat. Det visar sig, bland annat i brist på dokumentation, att det på skolenheten inte heller sker någon uppföljning av resultaten vad gäller kunskapsresultat och resultat av trygghet och studiero som leder till planeringar av åtgärder för att utveckla verksamheten. De åtgärder i verksamheten som rektor fattat beslut om planeras inte och dokumenteras inte på ett sådant sätt att genomförandet av åtgärderna kan följas upp.

Motivering till föreläggande som ingripande

Storfors kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Storfors kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de examensmål som

gäller för det nationella program som eleven läser. Undervisningen ska utformas och genomföras så att alla elever, såväl på nationella program som på introduktionsprogram, ges möjligheter att nå samtliga kunskapskrav inom de ämnen som eleven läser, det vill säga såväl i gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska

insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. I de fall eleven har haft hela eller delar av kurser förlagda till arbetsplats (APL) ska bedömning av detta ingå i den samlande bedömningen.

Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

Beslut

2015-05-13
19 (21)

Dnr 43 - 2015:219

På Skolinspektionens vägnar

Frida Eek
Beslutsfattare

Cecilia Byström
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Gymnasieutbildn. i Storfors

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvartagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Gymnasieutbildn. i Storfors

Storfors Gymnasieutbildning är den enda kommunala gymnasieskolan i Storfors kommun. Skolenheten erbjuder enbart utbildning på introduktionsprogrammen. De introduktionsprogram skolenheten erbjuder är preparandutbildning, yrkesintroduktion, individuellt alternativ och språkin introduktion. Skolenhetens elevantal är vid tillsynen 19 varav 1 elev går yrkesintroduktion, 2 elever individuellt alternativ och 16 elever går språkin introduktion. Skolenheten leds av en rektor som även är skolans studie- och yrkesvägledare.